

OKÉNKO

D O F A R N O S T I

VYDÁVÁ FARNOST SV. VÁCLAVA V LETOHRADĚ

Ročník XXIX

Leden 2020

číslo 1

Vzpomínka

Ve sněhu lesy spí, je leden
Hvězdy v noci si vyprávějí
A mezi nimi se koupe
Světlo z chalup svým teplem

V mých očích přátelé ač je mráz
Světlo dávných let
Blízko je slza
A sestřásání hvězd

Myšlenky: cesty v oblouku mizí
Myšlenky už jen na stopkách: jsi sám
A tehdy slza
Zasvitá v drahokam

F. D. Merth

Úvodem

Obdarování Vánoce jsme vkročili do nového roku. Modlitba bez činu je jalová. Aby mohl být svět lepší, chceme si více porozumět s druhými, být k sobě slušnější, pravdivější, laskavější a soucitnější. „Byli jste několikrát cizinci v cizí zemi, chovejte se tedy k cizincům soucitně“, říká Bible. I Vánoce nám pokaždé připomínají emigraci Svaté rodiny do Egypta. Mnoho našich předků bylo emigranty ekonomickými i politickými.

V loňském roce Češi přispěli přes osm miliard korun na charitu. Nejčastěji podporují děti a hendikepované.

V ženevské katedrále v „hlavním městě protestantismu“ bude koncem února slavena katolická mše (poprvé od r. 1535) v rámci tzv. ekumenické pohostinnosti. Třeba i do svatovítské katedrály jednou pozveme protestantské bratry, aby i oni mohli katedrálu pokládat za svou. Podle nového výzkumu agentury STEM věří u nás v Boha 35% lidí, uvádí Katol. týdeník. Něco jiného je ovšem následovat Ježíše životem. /v

TEILHARD STÁLE V ZÁKAZU!

Náš Bůh není samotář. „Miliony jsou jeho sloužících, miliardy před ním stojících.“ (Dan 7,10 Bible 21). „Veliký zástup, který by nikdo nemohl sečíst“ (Ap 7,9). Oni zasahují pozitivně i do našich životů. Stačí číst evangelia. Pak jsou ale duchové, které Ježíš nazývá anděly padlými. To nás může zajímat, protože i oni zasahují do našich životů, ale negativně. Hle, to jsou původci mravního zla! Svoboda bez pokory generuje vzdor. Byli povoláni ke společenství s Bohem, ale okamžitě ho odmítli, když v jeho plánu viděli spojení s hmotou, ba dokonce s živočišností. Takového Boha nemohli přijmout.

A ejhle, kolik křesťanů, inspirovaných STEJNÝM vzdorem (nebo hloupostí?), dodnes odmítá živočišnost: My nepocházíme ze zvířecí evuce, NÁS stvořil Bůh! Nedivme se, že jsme nadlouho ztratili inteligenci a získali pověst omezců. Navíc - s oním oděrem pekelným ...

(P.S. František by rád Teilharda kanonizoval)
Jan Rybář

Jestli se domníváš, že celý svět je špatný, pak si uvědom, že se skládá i z lidí, kteří jsou jako ty.

Mahátma Gándhí

František 1. ledna opět odsoudil násilí páchané na ženách a takový skutek přirovnal ke zneuctění Boha. „Ženy jsou zdrojem života, a přesto jsou neustále uráženy, bity, znásilňovány a nuceny k prostituci nebo k tomu, aby uhasily život ve svých klínech. Jejich těla jsou podle něho obětována na „oltář reklamy, zisku a pornografie“. Ženy by podle něho měly mít větší slovo při rozhodování. I v církvi.

To, čemu říkáme demokracie, se sestává v podstatě ze tří věcí: je to vláda většiny, většina si váží názoru menšiny a brání demokracii, tedy sebe samu před státem. Kdyby nebylo menšin, demokracii před státem neuchráníme, kdyby nebylo většiny, nemůžeme mluvit o demokratickém řádu, a z toho zároveň vyplývá to, jaká je obrovská úloha veřejného prostoru. To je místo, kde my, občané, bráníme demokracii před státní mocí.

filosof Miroslav Petříček

Každý z nás je příkladem pro někoho jiného a každý z nás je povinen vytvářet takovou budoucnost, jakou si přejeme.“

Člověk má klíč k uzamčení nežádoucí myšlenky.

Mahátma Gándhí

Lidstvo má právo vědět, že je dobré být člověkem, že je dobré žít na této zemi, že je dobré mít tělo, protože Bůh si v Ježíši zvolil lidství a přitakal mu. My, františkáni říkáme: „Vtělení je již i vykopením.“

Každý den může být Vánoce, protože ten, o němž jsme si mysleli, že na něj čekáme, už jednou provždy přišel a žije s námi.

Richard Rohr

Synodní rada Českobratrské církve evangelické podpoří mimořádným příspěvkem organizaci Lékaři bez hranic. Částka 200 tisíc Kč by měla přispět k řešení znepokojivé situace uprchlíků na řeckých ostrovech.

Synodní rada rozhodla o uvolnění peněz z fondu Sociální a charitativní pomoci. Sumu věnuje české pobočce celosvětové organizace Lékaři bez hranic, která působí i na řeckých ostrovech a poskytuje v této lokalitě potřebné formy materiální či odborné psychologické pomoci. Konkrétní využití daru závisí na rozhodnutí Lékařů bez hranic a jejich znalostí místních podmínek i potřeb.

Situaci vnímá vedení ČCE jako dramatickou. Například na ostrově Lesbos je v současné době více než třicet tisíc lidí, tedy téměř trojnásobek kapacity tamějšího uprchlického tábora. Kritické a často bezvýchodné podmínky s sebou přináší šikanu, sebepoškozování i sebevraždy...

Synodní rada zároveň povzbuzuje členy a sbory, aby se připojili k právě vyhlášené celocírkevní sbírce na tento účel. Sběrka trvá do konce ledna 2020 a dary lze věnovat prostřednictvím jednotlivých farních sborů ČCE. „Veškeré takto vybrané prostředky budou následně poukázány partnerským evangelickým sborům v Řecku nebo dalším organizacím, které se podílejí na humanitární pomoci na místě,“ upřesňuje synodní rada ve své výzvě.

V minulosti Českobratrská církev evangelická opakovaně apelovala na českou politickou reprezentaci, na příslušná ministerstva i na premiéra Andreje Babiše, abychom se jako země připojili a svou pomocí přispěli k řešení eskalující situace. „Nejde přitom pouze o humanitární rozměr katastrofy. Neutěšená situace lidí na řeckých ostrovech se může obrátit i v bezpečnostní hrozbu. Dlouhodobé přehlížení problému není ani politicky prozíravé,“ uvádí evangelici na webu e-cirkev.cz. Synodní rada ČCE tímto krokem odpovídá také na četné prosby zahraničních partnerských církví. Dává najevo svoji připravenost pomoci v řešení těžké a dlouhodobě neudržitelné humanitární situace a nadále bude hledat cesty, jak se efektivně zapojit do pomoci konkrétním lidem na útěku z válečných zón.

Někdy pomůže trochu podstoupit a podívat se na věci z větší vzdálenosti.

Boží království si nejen nemůžeme vymoci vlastním úsilím, ale nedokážeme ho ani dohlédnout.

Během svého života skutečnime jen maličký zlomek nádherného podniku, jimž je Boží dílo. Nic, co děláme, není dokonalé, což je způsob jak říct, že Boží království vždy leží mimo náš dosah.

Žádné prohlášení neříká vše, co mohlo být řečeno.

Žádná modlitba nevyjadřuje plně naši víru.

Žádná zpověď nepřináší dokonalost.

Žádná pastorační návštěva nepřináší uzdravení.

Žádný program nenaplníuje poslání církve.

Žádný soubor cílů a záměrů nezahrnuje všechno.

Sázíme semena, která někdy vzrostou.

Zaléváme již zasazená semena a víme, že v sobě nesou příslib pro budoucnost.

Klademe základy, které bude potřeba dál rozvíjet.

Poskytujeme kvas, který činí mnohem víc, než my sami jsme schopni.

Nemůžeme udělat všechno a v tom, že si to uvědomíme, nalézáme osvobození.

Dává nám to schopnost udělat něco a udělat to velmi dobře.

Je to sice neúplné, ale je to začátek, krok na cestě, příležitost, aby vstoupila Pánova milost a udělala zbytek.

Třeba nikdy nevidíme konečné výsledky, ale to je právě rozdíl mezi stavitelem a dělníkem.

Jsmo dělníci, ne stavitelé, služebníci, ne spasilé.

Jsmo proroky budoucnosti, která není naše.

Modlitbu biskupa Ken Untenera z Saginaw, kterou přednesl František v prosinci 2015 ve svém Vánočním projevu k Římské kurii

Ztlum k mírnosti hluk a spěch, mír může být nastat jen v tichu. Pokud je to jen možné bez vzdání své osobnosti, buď v dobrých vztazích se všemi lidmi. Říkej svou pravdu klidně a jasně, naslouchej druhým, ať se ti zdají jakkoli neznalí a hloupí, přece má každý svou historii. Vyhýbej se hlučným a agresivním osobám, otravují tvého ducha. Nedbej při srovnání s ostatními, že si můžeš připadat zbytečný a planý, vždycky budou lidé i větší i menší než ty.

Měj radost z toho, čeho jsi dosáhl a těš se svými plány. Nepouštěj ze zřetele svou osobní dráhu, ať se ti zdá třeba skromná, měnící se osudové náhody jsou skutečným bohatstvím. Vycvič si opatrnost v obchodních věcech, svět je plný nástrah. Nenech se zaslepit, abys nepoznal, v čem je opravdu síla, mnoho lidí žije velkými ideály a život je všude pln hrdinství. Buď sám sebou.

Nepředstírej citová hnutí, ani nebuď v lásce cynický, protože citová vyprahlost je výrazem trvalého rozčarování.

Přijmi s laskavostí soudnost přicházející s lety, s grácií se vzdej záležitostí mládí. Pěstuj si sílu ducha, abys přestál náhlé nezdary, ale netrap se špatnými představami o budoucnosti. Mnohé obavy se jeví jen z únavy a osamělosti.

Dodržuj zdravou disciplínu, ale buď jemný sám k sobě. Jsi dítě kosmu právě tak jako stromy a hvězdy, máš právo tu být. Ať už je ti to jasné nebo ne, vesmír se rozkládá tak jak má. Proto buď v míru s Bohem, cokoli počneš, ať je dílem božím. Tvé plány a tvé namáhání v hlučném zmatku života ať neporuší mír v tvé duši.

Se vši svou špatností, lopotou a zmařenými sny je to pořád ještě krásný svět. Opatruj se. Usiluj o to být spravedlivý.

Nalezeno ve starém kostele sv. Pavla v Baltimore. Datováno 1692. V podobné verzi nalezeno 1696 v chrámu sv. Pavla v Římě.

Z FRANTIŠKOVY PROMLUVY na závěr Amazonské synody

Začali jsme dobře a jsme na dobré cestě. Stále více si uvědomujeme, čím tato společná cesta je, a postupně chápeme, co znamená rozlišovat, naslouchat, vtělovat bohatou tradici církve do současných výzev. Rád opakuji, co řekl Gustav Mahler: „Tradice je udržování ohně, úschovna budoucnosti a nikoli schránkou na popel, adorace vyhaslého popela; je jako kořen, ze kterého vychází míza, jež dává vyrůst stromu, aby nesl plody“. Brát z něho a nechat růst, jak chápali tradici první otcové, to znamená přijímat a jít dále ve stejné, trojí dimenzi, popsané Vincencem Lerinským v 9. století.

Chtěl bych vzdát hold konstantinopolskému patriarchovi Bartolomějovi, byl jedním z prvních, kteří razili cestu k utváření eko-

BISKUP POMOHO UTEČENKYNI

Pójde za to do väzenia

Myslíte, že pomáhať ľuďom treba aj za cenu porušenia zákona? Kresťanská tradícia má vo svojej DNA aj čosi, čo by sme dnes nazvali občianska neposlušnosť.

Je odvodená od konania Ježiša z Nazareta, ktorý pranieroval zvláštnu morálku svojej doby. Problém videl v tom, že niektoré zákony používali ľudia ako dôvod na neposkytnutie pomoci iným ľuďom.

V biblických textoch je niekoľko príbehov, podľa ktorých sa Ježiš dostal do konfliktu so strážcami zákonov. Bolo to preto, lebo ich neváhal porušiť, keď bolo treba pomôcť ľuďom. Poukazoval tým na ich absurdnosť.

K tejto tradícii sa nedávno prihlásil 84 ročný nórsky biskup na dôchodku Gunnar Stålsett. Nelegálne zamestnal eritrejskú utečenkyniu, ktorej úrady zamietli žiadosť o azyl. Prokurátor žiada, aby bol odsúdený na 45 dní väzenia.

Stålsett bol v roku 1977-79 predsedom nórskej politickej Strany streda a poslanec. V rokoch 1985-93 bol generálnym tajomníkom Svetového luteránskeho zväzu, neskôr biskupom diecézy Oslo a tiež členom výboru Nobelovej ceny.

V reakcii na obvinenie povedal, že je to prejav jeho občianskej neposlušnosti a dodal: „Som ochotný prijať trest. Je ničím v porovnaní s tým, čo zažívajú imigranti bez dokladov celé desaťročia v Nórsku. Každý deň prežívajú v strachu.“ Stålsett chce, aby zákon o zamestnávaní imigrantov bol zmenený a označil ho za nemorálny, pretože osoby, ktorým bola zamietnutá žiadosť o azyl necháva uviaznuté v Nórsku bez možnosti legálne pracovať a bývať, bez prístupu k zdravotnej a sociálnej starostlivosti.

logického povedomí v kresťanství a mnohí jej nasledovali. Ekologické povedomí upozorňuje na drancovanie a destrukciu, jejichž je Amazonie jedným z nejdôležitejších terčů. Je takíka symbolom. V ekologické dimenzi se hraje o budoucnost. Spolu s ekologickou dimenzií jde o sociální dimenzi, o níž jsme mluvili. Nejde jen o to, že se divoce drancuje stvoření a tvorstvo nýbrž rovněž o lidi, a v Amazonii se vyskytuje každý typ nespravedlnosti, destrukce a vydírání lidí na všech úrovních, ničení kulturní identity. V mnoha zemích se obchoduje s lidmi! Otrokářství na nejvyšším stupni korupce a na všech úrovních. A to společně s destrukcí kulturní identity.

Hlásání evangelia je naléhavé. Je však třeba, aby bylo pojato, asimilováno a chápáno z těchto kultur. Mluvilo se o laicích, kněžích, stálých jáhnech, řeholnících, řeholních sestřích... Mluvilo se o nových služebných úřadech inspirovaných listem Pavla VI., o kreativité těchto služeb. Zjistit, čeho lze dosáhnout. Mluvilo se důrazně o indiánských seminářích. Děkuji kardinálovi O'Malleyovi za odvahu v této věci, protože vložil prst do

V Nórsku tak už niekoľko mesiacov diskutujú o tom, či je treba trestať tých, ktorí ľuďom na okraji spoločnosti pomáhajú aj za cenu porušenia zákona a prejavujú tak občiansku neposlušnosť a poukazujú na zlé zákony. Na Slovensku nás zamestnáva iná diskusia. Je o ľuďoch, čo chcú vymýšľať zákony, aby nemuseli pomáhať tým na okraji spoločnosti. A žiaľ aj o tom, či môžu bez trestu zostať tí, ktorí ľudí na okraji spoločnosti označujú za parazity, odopierajú im pomoc a neváhajú siahať po podnecovaní rasovej nenávisťi.

Sme.sk

rány v tom, co je opravdová sociální nespravedlnost, že totiž domorodcům není dovolováno vstupovat do semináře a přistupovat ke kněžství. Ve všech nových službách je zapotřebí kreativity.

Při předávání víry a uchovávaní kultury se k ženám přihlíží jen málo. Chtěl bych zdůraznit pouze toto: neuvědomujeme si, co žena v církvi znamená. Zabýváme se jen funkcemi, jejich zastoupením v pastoračních radách a vším, co zde bylo řečeno. Ovšem role ženy v církvi notně přesahuje funkce, a proto je třeba na tomto aspektu nadále pracovat...

Když uvažují o těchto katolických elitách, které tíhnou k nicotnosti a zapomínají na velikost celku, vybavuje se mi jeden Péguyho výrok, který nám pomůže při popisu oné skupiny, která se dožaduje něčeho nepatrného a zapomíná na to velké: „Protože nemají odvahu být se světem, domnívají se, že jsou s Bohem. Protože nemají odvahu, aby se vložili do životních možností člověka, připadá jim, že bojují za Boha. Protože nikoho nemilují, mají za to, že milují Boha“.

Ze srdce vám děkuji, omluvte mou troufalost a prosím, modlete se za mne. Děkuji.

O ZNEUŽÍVÁNÍ V CÍRKVI

Vídeňský arcibiskup kardinál Christoph Schönborn přednesl 12. 11. 2019 na vídeňské univerzitě obsáhlou přednášku na téma sexuálního zneužívání kněžskými. Přednáška se konala v rámci série na téma „Sexuální zneužívání nezletilých: Zločin a zodpovědnost“. V zimním semestru se na univerzitě v rámci této série každý pondělní večer mnozí vysoce cenění odborníci zabývali skandály, které otrásly katolickou církví posledních let. Kromě dalších se této sérii zúčastnil např.

Klaus Mertes, který byl v roce 2010 ředitelem berlínského jezuitského gymnázia Canisius-Kolleg a zveřejnil tehdy případy zneužívání, které tam vyplyly na povrch. Dále pak odbornice na sexuální zneužívání pracující na úřadu pro prevenci zneužívání v Diecézi Hamburg Mary Hallay-Witte, či církevní historik Hubert Wolf. Dalšími referenty plánovanými pro příští týden jsou např. vedoucí papežského centra ochrany dětí v církvi na papežské univerzitě Gregoriana v Římě Hanz Zollner, náboženská pedagožka Andrea Lehner-Hartmann, nebo rektor Hochschule Sankt Georgen ve Frankfurtu nad Mohanem Ansgar Wucherpfeffing.

Kardinál Schönborn ve své přednášce chválil „příkladnou“ práci (na církvi zcela nezávislé, ale jím osobně iniciované) tzv. „Klasnic-Kommission“ (Klasnicovy komise, která zaevidovala cca 2.000 případů zneužívání), jejímž závěrem se rakouská církev podřídila (což deklarovala, že učiní, už při jejím

vzniku) a jejíž doporučení jsou církví krok po kroku plněny. Tak např. od vzniku komise bylo církvi obětím zneužívání vyplaceno 28 milionů euro na dobrovolných finančních kompenzacích - kromě jiného také za účelem finančního pokrytí terapeutických služeb, a to z prostředků tzv. „Stiftung Opferschutz“ (Nadace na ochranu obětí), do které vložily své finance všechny rakouské diecéze a řešolní komunity.

Níže připojený sumář přednášky kardinála Schönborna je překladem článku Christy Pongratz-Lippitt, Schönborn spells out shocking reality of clerical sex abuse, který vyšel v časopise The Tablet z 27. listopadu 2019: V padesátiminutové přednášce kardinál Schönborn detailně popsal, jak po detailním naslouchání obětím zneužívání během posledních přibližně 20 let dospěl k závěru, že duchovní a sexuální zneužívání ze strany kněží - avšak ještě více zneužívání kněžské moci - bylo v katolické církvi „masivní realitou“.

Kardinál řekl: „O tomto bolestném tématu zde nemluví jako odborník, ale jako někdo, kdo byl opakovaně konfrontován se zneuží-

váním v církvi a kdo se o něm přiučil velmi mnoho - avšak jistě ne dost. Proto také, jako první krok, se nyní - ne příliš systematicky - podělím o to, co jsem se o zneužívání naučil, a pak se pokusím shrnout, co je v této oblasti třeba ještě udělat.“

Kardinál se prý tedy takto naučil, že pro oběti zneužívání je běžné, že jim to často trvá desetiletí, než se se zneužitím, které prožili, někomu svěří. Protože hlavní starostí pachatelů je přesvědčit oběti všemi možnými prostředky, aby přísahali, že budou mlčet. Pokud se oběti nakonec přeci jen rozhodly o své zkušenosti zneužití mluvit, prošly si druhým „masivním“ traumatem, které pro ně bylo často horší, než to první. Oběti zneužívání kněžími se obzvláště obávaly porušit své mlčení, protože jim bylo často pachateli řečeno, že by to byl těžký hřích, když o zneužití budou mluvit. Kardinál se např. dozvěděl o kněžích, kteří nutili své oběti přísahat před svatostánkem, že budou navždy mlčet. „Jestliže někomu řeknete, že přijde navždy do pekla, když promluví, doslova jej takto k trvalému mlčení opravdu dokopete,“ řekl kardinál. A je to o to hroznější, jestliže kněz pak přenesse výtčky na svoji oběť tím, že jí například řekne: „To je tvá vina, že teď mám žaludeční vředy.“

Jedna z nejdůležitějších věcí, kterou se prý kardinál Schönborn za těch 20 let naučil, proto bylo zjištění, jak klíčové je pro oběť mluvit o zneužití, které zakusila, „protože jinak nemůže být nikdy uzdravena,“ řekl.

Prvně kardinál přišel do kontaktu s oběťmi zneužívání ze strany kněží v roce 1995, poté co jeho předchůdce, tehdejší vídeňský arcibiskup, kardinál Hans Hermann Groër, byl obžalován ze sexuálního zneužívání. Schönborn vystřídal Groëra v jeho úřadě a po tři následující roky podrobně naslouchal Groërovým obětem. Otřásl jím, když se dozvěděl, „jak moc je zneužívání kněžími spojeno se svátostí smíření“, a když zjistil, že „často začínalo ve zpovědnici“.

Nakonec došel k závěru, že to, co od obětí slyšel, je pravda, a ujistil je, že jim věří. V březnu toho roku (1998) spolu se třemi dalšími rakouskými biskupy (Weber, Kapellari, Eder) veřejně deklaroval, že společně „dospěli k mravní jistotě“, že obvinění proti Groërovi jsou „v podstatě“ pravdivá. Cítili, že jsou povinni toto deklarovat veřejně, protože pastorační služba církve by jinak byla „zatížena ochromujícím podezřením, že kardinálova pověst je důležitější, než dobro mladých lidí“.

Toto prohlášení čtyř biskupů způsobilo velké potíže v Římě, vysvětloval ve své přednášce Schönborn, „avšak bylo to správné a nutné vyslovit se takto veřejně v situaci, ve které představitelé církve otevřeně lhali o tom, co se stalo“. Rakouští biskupové v Římě, na návštěvě „ad limina“ o několik měsíců později (listopad 1998), ve své zprávě předané papeži kritizovali to, jak se církev staví k obviněním ze sexuálního zneužívání vzneseným proti Groërovi. Avšak jejich kolega, rakouský biskup Kurt Krenn ze Sankt Pölten,

vášnivý Groëřův podporovatel, se proti nim veřejně postavil a obětem zneužívání podle Schönborna prý vzkázal, že „ti lháři mají držet hubu“.

„Totéž jsem také zažil během své kontroverze s kardinálem Angelo Sodianem (bývalý státní sekretář v letech 1991 - 2006), který doslova řekl - mně tváří v tvář - ‚Oběti? To říkáte vy!‘“ O dva měsíce později byl Schönborn pozván do Říma a v přítomnosti kardinála Sodana a papeže Benedikta se měl papeži omluvit za to, že Sodana kritizoval.

„Jistí lidé ve Vatikánu lhali,“ říká Schönborn, když se dívá zpět na to, co se stalo. Tito lidé haněli oběti, aby chránili církev, „ale církvi nejvíce pomůže, když bude zjevena pravda. ‚Pravda vás osvobodí,‘“ cituje Písmo ve své přednášce Schönborn.

Velmi podobné to bylo na začátku tohoto roku, když v televizním interview řekl Doris Wagner-Reisingerové, že jí věří, když říká, že byla znásilněna knězem, když byla členkou své komunity „Das Werk“. Schönborn byl tehdy silně kritizován za to, že prohlásil, že jí věří. Vysoce postavení církevní představitelé jej obvinili, že věří oběti zneužívání, aniž by byla schopná dokázat, zda se zneužití opravdu stalo. Schönborn říká, že si však byl plně vědom toho, že něco takového je možné. „Když trvám na tom, že věřím oběti, vyjadřuji se, dalo by se říci, diagnosticky. Rozhovor s obětí zneužívání přeci není žádná soudní procedura.“ Kardinál pak ve své přednášce popisuje, jak se pokusil vystopovat, jak si myslí, že sexuální zneužívání kněžími vzniká.

„Benedikt XVI. se pokusil stanovit jakousi diagnózu, kterou nechci kritizovat, jen bych jí rád zkorigoval tím, že ocituji několik údajů. Benedikt je toho mínění, že sexuální zneužívání kněžími má svůj původ ve společenském pohybu kolem roku 1968. Data z Rakouska však předestírají zcela jiný obraz,“ říká Schönborn. V Rakousku bylo 60 % sexuálních zneužití kněžími spácháno mezi lety 1940 a 1969. Tyto počty klesly na 27 % mezi lety 1970 a 1979 a od roku 2000 to bylo již jen 0,9 %.

To, že většina z těchto případů se udála před 2. vatikánským koncilem, je jistě „hodno pozornosti“, říká kardinál Schönborn. Jedním z důvodů je podle něj to, že předkoncilní církev byla uzavřeným systémem. „V uzavřených systémech se zneužívání stává mnohem častěji, než v systémech otevřených.“

Se všemi těmi plnými kostely a s tím vším intenzivním náboženským životem byl pohled na předkoncilní církev fascinující. Avšak „autorita kněží byla tehdy přepjatá až k nezdravému extrému,“ a tak se zneužívání moci a sexuální zneužívání „očividně“ šířilo mnohem snadněji. Bylo statisticky prokázáno, že internátní školy usnadňovaly zneužívání nezletilých. „Zneužívání se nyní děje mnohem méně, když již internátní školy v Rakousku nemáme,“ říká Schönborn.

Bylo to také „jak otrěsné, tak matoucí,“ že tolik zakladatelů nových církevních hnutí se

nakonec ukázalo jako sexuální predátoři, říká kardinál a ptá se: „Jaké jsou kořeny tohoto zneužívání ze strany církevních lídrů?“ Opět i zde platí, že mnohá z oněch hnutí byla „uzavřenými institucemi“, což zneužívání usnadňovalo, zdůrazňuje Schönborn. Podle něj o jeho předchůdci, kardinálu Groërovi, o již zemřelém Marcialu Macielovi, zakladateli Legionářů Kristových, o také již zemřelém dominikánu P. Marie-Dominique Philippeovi, zakladateli komunity Sv. Jana, o Gérardu Criossantovi, zakladateli Komunity Blahoslavenství i o chilském knězi P. Fernandovi Karadimovi platilo vždy totéž: všechno to byly příklady „guru-osobností“, které byly vlivné v duchovní formaci a kariéře desítek kněží a mnoha biskupů.

Když Schönborn poprvé slyšel o případu zneužívání ze strany P. Marie-Dominique Philippe, znovu a znovu se sám sebe ptal, jak to bylo možné – vždyť tento kněz měl ve Fribourgu po několik měsíců svůj pokoj hned vedle něj, říká Schönborn. Osobně pak zakusil důsledky Karadimova případu při své návštěvě Chile.

V jeho očích to byl „nejdramatičtější“ případ ze všech ostatních, protože tento případ dokázal hluboce rozdělit klérus v Chile a uvrhnout chilskou církev do propasti.

Ve vztahu k charismatickým náboženským lídrům bylo podle Schönborna důležité všimnout si následujících čtyř známek, které měly být alarmující kontrolkou: zaprvé, zakladatelé, kteří sami sebe považovali za bezchybné a chovali se jako guruové; zadruhé, výlučná vazba k těmto zakladatelům či lídrům; zatřetí, zakladatelé, kteří členům svých komunit vyhrožovali, že od nich odvrátí svoji náklonnost či lásku; a začtvrté, a „nejnebezpečnější ze všeho“ v jeho očích, když byla komunita rozdělena na ty, kdo zakladatele bezvýhradně následovali a byli tak „uvnitř“, a na ty, kteří byli „venku“. „Jestliže jste „uvnitř“, snesete pak téměř všechno - dokonce i zneužívání, jen abyste tam mohli zůstat,“ říká kardinál.

V roce 2010, v roce, ve kterém dle jeho vlastních slov zneužívání „tsunami“ zaplavilo církev v německy mluvících oblastech, se rozhodl, že rakouská církev se vydá po cestě pravdy. Byla ustanovena státní komise, zcela nezávislá na církvi, aby vyšetřila případy zneužívání a nabídla obětem kompenzaci.

Od té doby se rakouské církvi dostalo mnohé chvály za způsob, s jakým zacházela s případy zneužívání kněžími a byla jednou ze čtyř zemí, které byly představeny jako „modelové“ na summitu o ochraně mladistvých v církvi, který se konal v únoru tohoto roku ve Vatikánu, vzpomíná Schönborn. „Každá krize vytváří příležitosti k očištění a to může nastat jen skrze pravdu,“ uzavírá.

Přátelství je blízkost dvou duší, to je v tomto světě velmi vzácné. Zbabělec není schopen projevovat lásku, ta je přednostním právem hrdinů.

Mahátma Gándhí

PRAVDĚ ŽEN JE NUNĚ NASLOUCHAT

Řádová sestra Veronica Openibo z Nigérie v únoru minulého roku vystoupila před biskupy v rámci summitu o prevenci sexuálního zneužívání nezletilých a zranitelných v církvi, který svolal papež František. Její slova patřila k nejsilnějším momentům setkání.

V rozhovoru pro La Croix (který přetiskujeme) se znovu vrací ke své práci v boji proti sexuálnímu zneužívání i ke znovuobjevení role žen.

Váš příspěvek na summitu o případech pedofilie v církvi v únoru minulého roku se výrazně zapsal do paměti přítomných. Co jste prožívala před tímto shromážděním biskupů z celého světa? Zapůsobilo na Vás? Váhala jste, zda hovořit tak upřímně?

Počkejte. Nacházíme se v kritickém a bolestném momentu, kdy si začínáme uvědomovat, co všechno jsme v otázce zneužívání udělali, a co jsme dělat neměli. Máme být světlem světa, tak se nezdráhejme na světle hovořit! Církev je ukřizována a vzkříšení pro mě prochází skrze světlo, které vrhneme na případy sexuálního zneužívání; pozorně naslouchat obětem, pracovat společně s nimi, vystavit pachatele pravdě a následkům, které pro ně plynou. Problém sexuálního zneužívání se netýká jen biskupů, ale zahrnuje nás všechny, ať už jsme kněz, řeholnice nebo laik, muž nebo žena, nevyhýbá se žádnému věku. My všichni jsme zahanbeni tváří v tvář zneužívání, které se krylo, ačkoliv tomu tak být nemělo. V minulosti jsme bohužel kryli mnohé, jak bylo zvykem. Nicméně ani dnes o tom ještě v mnoha rodinách nemluvíme. Někteří z nás úplně vypouští všechno, co se týká sexuality. Ale to už není dále možné ani přijatelné, zranitelné děti i dospělí trpí, je třeba, aby jejich bolest skončila!

Kdo Vás oprávnil hovořit o tomto tématu s autoritou?

Pozvali mě, abych hovořila, dostala jsem tedy právo o tom mluvit. Bezpochyby je to způsobeno mou devítiletou prací v oblasti sexuální výchovy. V roce 1999 jsem zakončila sabatický rok v Bostonu, bylo mi 48 let. Vystudovala jsem dva magisterské programy – klinickou sociální práci a pastorální službu, což mi umožnilo doprovázet mladé lidi a rodiny. Během svých studií jsem slyšela mluvit o sexuálním zneužívání schvalovaném kněžími, to vše potom vedlo k natočení filmu Spotlight. Americká média se už v té době soustředila na případy v církvi i ve společnosti. Říkala jsem si: Jestli Amerika hovoří o zneužívání otevřeně, dokážu si představit, že se to děje všude, včetně mé rodné Nigérie, ačkoliv o tom nikdo nemluví. Kdysi dávno jsem o některých případech v mé zemi slyšela, ale musím se přiznat, že jsem se jimi tehdy více nezabývala. Po návratu do Nigérie jsem byla pozvána ka-

tolíky i různými asociacemi, abych hovořila o sexuální výchově. Biskupové mě žádali, abych téma otvírala s kněžími... Byla jsem tedy povolána, abych po celé zemi vzdělávala, přednášela, radila, a tak jsem začala lidi vést k vnímavosti, k tomu, aby otevřeli oči, a přestali jednotlivé případy kryt. Oběti a někdy pachatelé mě vyhledali. Ženy, muži, dokonce mladí kněží, kteří byli sami zneužíváni. Setkala jsem se také se zneužívanými

řeholnicemi, nicméně musím říct, že už se tolik neorientuji v současné situaci. Vysledovala jsem, že zneužity byly často chudé a zranitelné ženy, často když šly pracovat na faru. Někteří kněží i řeholnice žijí – stejně jako všude na světě – v přiznaných sexuálních vztazích. Doprovázela jsem všechny možné situace.

Nicméně často od afrických biskupů slycháme, že problém sexuálního zneužívání se u nich neobjevuje...

Ano, slycháme. Je pravda, že africký kontinent čelí mnoha problémům: chudoba, nemoc, války, dětská vojáci, moderní otroctví a práce nezletilých, zneužívání školáci... tolik zneužívání! Je třeba to ukončit, stejně jako sexuální zneužívání v církvi. Vzpomínám si na jednoho starého muže, kterého jsem doprovázela, neboť dříve zneužíval svou ženu. Svěřil se mi, že byl v 50. letech zneužíván kněžími ve škole. Před několika měsíci jsem se během jedné diskuse dozvěděla o jiném muži, který se na té samé škole stal také obětí sexuálního zneužívání. Představte si všechna ostatní místa, kde se mohly dít podobné věci! Je lež říkat, že tím nejsme v Africe dotčeni. Ano, některé země a diecéze se sice pořád tváří, že jsou z obliga, ale jiné se k problému zneužívání postavily čelem a se vši vážností, mezi nimi také biskupové z mé země. Ve hře je přece důvěryhodnost církve! Další zase prohlašují, že u nich nejsou žádní homosexuálové, a jako důkaz uvádějí, že pro slovo „homosexuál“ není v jejich dialektu žádný ekvivalent. Nemůžeme přece říct, že něco neexistuje jen proto, že k tomu nemáme jazykové vyjádření.

Jak jste prožívala dobu, kdy se objevilo tolik případů zneužívání v církvi?

Často mnou otrásl příběhy, které jsem slyšela nejen v církvi, ale i ve školách, v nemocnicích, v rodinách... Jsem pevně přesvědčena, že Bůh volá každého z nás, abychom otevřeli

oči, viděli, rozpoznali situace týrání a odvážně jednali. V afrických rodinách není sexualita příliš často tématem. Děti ji objevují až ve škole. Chlapci navíc získávají na mnoha místech na rozdíl od dívek podstatně odlišné informace. Dříve to tak chodilo po celém světě. Dívky učíme, aby si dávaly pozor, aby se chránily před obtěžováním mužů a chlapců. Chlapci jsou naopak nechávaní, aby od určitého věku sexualitu volně prozkoumávali a jednali, jak se jim zlíbí. Ale tak tomu být nemá. Dnes si rodiče naštěstí dávají záležet, aby děti učili respektovat sebe samé i uznávat důstojnost druhých, ať už se jedná o muže nebo o ženu.

Začala jste upozorňovat na sexuální zneužívání v církvi už v roce 2000, obecně se o něm však mluví až nyní. Jak je možné, že nebyl Váš hlas slyšet dřív?

Nejedná se jen o můj hlas, ale o hlas všech! Je potřeba mnoho času, abychom otevřeli oči a skutečně pochopili, co se děje...

Jestliže chceme hovořit o sexuálním zneužívání v církvi, je třeba být pravdivý sám k sobě a najít slova, jakými nejprve hovořit o sobě...

Mnozí se ještě bojí. V mnoha kulturách, v mnoha prostředích zatím nejsou schopni o tom mluvit. Říkám biskupům a kněžím, kteří jsou mí přátelé, že bych velmi ráda viděla jednoho z nich, který se v neděli při kázání postaví za ambon a prohlásí: „Ve světle dnešního evangelia budeme hovořit o sexualitě a o zneužívání, k němuž dochází v rodinách i v církvi. Víte, že mnozí z Vás byli, nebo stále jsou zneužíváni? Všimáte si toho?“ Byla bych ráda, kdyby se kněží čas od času věnovali konkrétnímu tématu, kterým rodiny žijí, a sice tak, aby si rodiny mohly říct: „Ano, tohle se nás týká. Tuto skutečnost zjeme v našich domech a komunitách a kněz se o tom odváží mluvit, protože naše děti i dospělí trpí, a je třeba, aby to skončilo.“

Veronica Openibo se narodila v r. 1951 v nigerijském Lagosu jako druhá z jedenácti dětí. V r. 1973 vstoupila do Společenství sv. Dítěte Ježíše a složila sliby na dva roky. V r. 1979 skončila studia angličtiny a náboženských věd v nigerijském Josu. V letech 1986-1992 se stala první Afričankou, která řídila komunitu sester na jejich novém působišti. 1990-1998 předsedala Konferenci nigerijských řeholnic, od r. 1992 zasedá v poradní radě svého Společenství. 2001-2010 koordinovala stálou formaci své komunity v Nigérii. Zároveň vedla kurzy ve Vzdělávacím institutu v Josu a vede přednášky o afektivitě a sexuální výchově.

V dubnu 2010 byla zvolena představenou za svou komunitu a v r. 2016 znovu zvolena na dalších šest let. Žije v Římě spolu s dalšími šesti sestrami.

pokračování na str. 11

AKTUALITY

Pozvání na výlet pro školní děti

Zveme všechny školáky na prázdninový výlet do Ostravy. Ve středu 12.2. 2020 brzy ráno vyrazíme do Televize Noe – prohlédneme si studia a zúčastníme se živého přenosu bohoslužby. Oběd bude zajištěn také v Tv Noe. Odpoledne se přesuneme do Malého světa techniky, kde si můžeme vyzkoušet různé aktivity a užít si spoustu zábavy. Vracet se budeme v pozdních večerních hodinách, protože cesta z Ostravy v zimě bude trvat déle. Zájemci se mohou hlásit do 19. ledna v kostele na Orlici, kde je přihlašovací arch, nebo přímo u Jany Andrášové (tel.: 731518544, jani.v@centrum.cz). Těšíme se na příjemně strávený prázdninový den.

Josef Roušar, Jana Andrášová

ČKA srdečně zve na besedu **Indie jiným pohledem** - středa 22. ledna v 18 h.

v evangelickém kostele.

Na otázky budou odpovídat letohradští dokumentaristé Šárka Šimková a Michal Fogl.

Dětský karneval 25. ledna v 15 h. v Orlovně.

Charitní ples (ve stylu První republiky)

1. února v 19:30 h. v Orlovně.

Vstupné: 150 Kč.

LEDEN VE STREETU

Taušlova 714, Letohrad, tel. 731 420 344

Otevírací doba:

Pondělí:	12 - 17 h	Klub
	17 - 18 h	Doučování
Úterý:	12 - 17:30	Klub
Středa:	12 - 15:30	Doučování
Čtvrtek:	12 - 17:30	Klub
Pátek:	12 - 16:30	Klub

17. ledna **STAVĚNÍ SNĚHULÁKŮ**

Máš rád/a zimu a stavíš rád/a sněhuláky?

U nás máš možnost ukázat svou umění. Nejlepší výtvar samozřejmě oceníme.

Každý pátek **DESKOBRANÍ**

Nudiš se a nevíš, co by? Přijď si s námi do Streetu zahrát libovolnou deskovou hru.

Téma měsíce: **NOVÉ ZAČÁTKY**

Na konci roku ses rozhodl pro novoroční předsevzetí a je pro Tebe těžké začít? Dělá Ti problém přizpůsobit se novým situacím, začínat od znova a zvykat si na nové věci? Pojď si s námi o tom popovídat na klub. Téma se bude týkat i motivace a odhodlání začít něco nového.

Přátelství Boha krtem přijali

7.12. Karolina Teresia Novotná

RESPEKTUJTE, BUĎTE OCHOTNÍ A VELKORYSÍ

Desatero tipů na pokojné soužití je určeno „tchánům“, ale může dobře posloužit oběma generacím.

1. **Za snachu nebo zetě a jejich rodinu se modlete a děkujete za ně Bohu.**

2. **Bud'te velkorysí.** Manžel(ka) vašeho potomka bude jistě fajn člověk. I když sem tam plácne hloupost (jako zkušenější víte, že se to stane snadno a rychle). Vybralo si ji/jej vaše dítě, které jste tak vychovali, chce to trochu důvěry, že je to dobrá volba. Nepřipojujte se ke kritice protějšku svého dítěte a nepřisazujte si, i když si na něj/ni stěžuje vaše dítě. Zvláště při krátkých návštěvách nebo o svátcích. Máte naopak jedinečnou možnost pomoci nahlédnout svému potomkovi situaci z jiné strany.

3. **Jako babička nebo děda nabídněte pomoc (zřídka radu).** Pokud o to mladí nestojí, nevnučujte se. Všeho do času, když bude ouvej, přijdou pak jistě s důvěrou sami. Jděte se s nimi naopak poradit, když víte, že něčemu rozumí a svedou to lépe než vy. Budujte tím vzájemnou důvěru. A když něco umíte a máte na to čas, nabídněte to jako pomoc (úklid, žehlení, práce na zahradě).

4. **Respektujte jejich výchovná přání.** Jakmile si začnete dělat věci po svém nebo i proti jejich vůli, nečekejte radostné reakce. Vzpomeňte si, že ani vás takové chování tchyně/tchána netěšilo. Chvalte jejich děti - svá vnoučata. Zní jim to rozhodně lépe než hudování na jejich nevychovanost.

5. **Nechod'te k nim jako domů.** Do prostoru druhé rodiny, tedy rodiny vašeho potom-

ka, nepřicházejte, jak a kdy se vám zachce, protože tam doma nejste. Ve světě moderních technologií není nic jednoduššího, než se ohlásit a domluvit. Návštěvy plánujte dopředu. Zabráňte tím situaci přijít nevhod a vzniku dusné atmosféry. A malý tip: zvoňte a klepejte.

6. **Bud'te ochotní pohlídat vnoučata.** Tedy pokud můžete a chcete. Když zrovna nemůžete, řekněte to na rovinu. A když vysloveně nechcete, nehrňte se do toho násilím. Na vaši péči a starostlivost nemá nikdo automatický nárok. Pokojným odmítnutím nebo upřímným vysvětlením nic nezkažíte.

7. **Přiměřeně se zajímejte.** Zavolejte, když budete zrovna třeba u pekaře. Nabídněte, že donesete čerstvé pečivo. Nebo třeba ovoce či nezbytnosti do domácnosti. Maminky dost často nestíhají a drobné službičky dokážou ocenit. Nebudete-li jim je ovšem nutit.

8. **Občas je pochvalte.** Je to jednoduché! Řekněte jim, že máte radost z toho, co všechno zvládají. Představte si, že mladí někdy jsou nejspíš stejně bezradní, jako jste byli vy před třiceti lety. Pamatujete si ještě na vlastní pocit úzkosti, že to nezvládnete? Oni k tomu mohou mít třeba hypotéku nebo auto na leasing.

9. **Neposkytujte nevyžádané rady.** Vidíte-li, že si zeť nebo snacha nevědí s něčím rady, nadechněte se, počítejte do deseti... a nabídněte pomoc.

10. **Nezapomínejte na jejich svátky, narozeniny, výročí.** Ať vědí, že na ně myslíte a že je nosíte v srdci. Zajímejte se o jejich vánoční přání a přiměřeně je obdarujte. Chtějte jim udělat radost. Zaslouží si to - stejně jako vy.

Jiří Macháně, Ivana Bernardová

KT 49/2019

ZPRÁVY Z CHARITY

OBLASTNÍ CHARITA

O víkendu 3.-5. ledna proběhla jubilejní 20. Tříkrálová sbírka. Kouzlem této sbírky je způsob získávání prostředků – koledování a přinášení přání pokoje malými koledníky zpívajícími „štěstí, zdraví,...“, a to v duchu motto sbírky: „Pomozme lidem v nouzi“. Děkujeme všem, kteří se na této sbírce jakýmkoliv způsobem podíleli. Děkujeme za důvěru, vážíme si vaší velkorysosti.

V Letohrade sbírku organizovala paní Marie Mikysková, vybralo se 874 258 Kč. V Mistrovicích se sešlo 36 471 Kč, za organizace pana Stanislava Valoucha. V Lukavici se o sbírku starala paní Ludmila Hoffmanová, dárči darovali 75 907 Kč. Děkujeme. Markéta Drmotová, Ph.D.

Ke vzkršení jsme vyprovodili

20.12.	Marii Dolečkovou	83 let
30.12.	Olgu Jakešovou	97 let
2. 1.	Janu Šilarovou	77 let
6. 1.	Václava Lorence	82 let

ANEŽČINY DOBROT

Byla jsem na poště. Před Vánoci je to vřdycy síla. Mraky lidí, nervozita před přepážkami i za nimi. Mladíkoví v zácivku to prostě logicky trvá trochu déle a paní v důchodovém věku taky pečlivě dělá, co může. Chvilí to ještě potrvá, než na tabuli vyblíkne moje číslo, tak se pohodlně opru o psací pult a pozoruju lidi. Hodně stará a taky hodně nalíčená paní v kožichu, v tygrovaných botách a s křiklavě růžovým šátkem na hlavě, z pod kterého jí vykukují platinové vlasy, si přišla k přepážce poklábosit a taky vsadit Šťastných deset. I se Šancí prosím! Prošedivělý shrbený pán se třesoucími prsty snaží rychle otevřít obálku s dopisem. Co v něm asi stojí, že na to tak pospíchá? Dvě mladé slečny vedle mě hduřejí na onu dámu, která stále ještě blokuje přepážku.

Mezi davem lidí se proplete maminka s pidihoičičkou v kočárku. Někdo jim uvolní místo, aby si mohly sednout. Holčička ale dlouho neposedí. Po chvíli zjistí, že je pod kočárkem schovaný velký barevný míč. Vytáhne ho a začne si s ním kutálet. Zprvu jen u maminky, ale pak se osmělí a začne ho po-

NOVOROČNÍ

Vždycky, když sedám ke klávesnici s úmyslem napsat do Okénka, mám představu něčeho milého, laskavého, snad i vtipného a vždycky mi z toho vyjde něco se vztyčeným ukazováčkem. Morálita. V čase novoročních předsevzetí to teď zkusím jinak.

Novoroční pohádka

Bylo nebylo.

Ve Vaňkovce, asi tak třicet kroků vpravo - ovšem, kdo obouvá šestatřicítky, udělá těch kroků víc - je starý pařež. Když se jej lehounce dotknete, skoro pohládíte, můžete se najednou ocitnout v úplně pohádkovém světě. Podmínka? Žádná. Můžete být pilní jako včelička, hubatí, tlustí, hysteričtí, nenávislní, zamilovaní, s podrážděným žlučníkem, rýmou, naraženým kolenem, líní jak vandráci, všechno jedno. Lehounce pohládíte pařež, co je třicet kroků vpravo, a najednou jste skoro v ráji.

Tady neprší, nebe je modré, sluníčko mírně zahřívá, větřík sotva znatelný, vlaho, blaze. Tráva je zelená, všecko kvete, zvířátka kolem dokola jsou krotká, přijdou a zase klidně odhoupkají, ani komáři ani blechy neštípou, kopřivy nepálí, navíc abyste je s lupou hledali, a kam se podíváte, tam jsou rozestaveny ušáky, houpací křesla, pohovky, nábytek zrovna volající po lenošení.

Ovšem, to není všechno. Samozřejmě se nejdříve velice díváte, pak si pomyslíte. A co si sednout?

V tu chvíli to přijde. Jakmile si cokoli pomyslíte, uskuteční se to. Pohoda. Co třeba číst si, napadne vás. Hned se navrší spousta knih, časopisů, můžete vybírat. Je toho víc než ve volném výběru v knihovně.

Napít se. V tu ránu je vedle vás barový stolek, perli průzračná voda, voní víno, pivo, čaj i káva, láká pěkně husté mléko...

A co takhle natáhnout se a pospat si? To, na čem sedíte, se okamžitě změní v ještě pohodlnější matraci než ta, co ji inzeruje Dormio a můžete se válet, dokud vám vaše podvědomí nenadiktuje jiná přání.

Procházet se lesem, nacházet houby, baštit borůvky, ochočít si cvrčky a poslouchat je-

silat dál a dál. Tu se míč dokutálí k pánovi stojícímu u zdi. Holčička se zarazí, zvedne hlavičku a čeká, co se bude dít. Pán se na ni zabubíná a míč špičkou boty posune směrem k ní. A šup, už je míč pod nohama slečny, která se nedá zahanbit a taky ho pošle zpátky holčičce.

Za chvíli už si kope celá pošta. Strnule nepřítomné pohledy lidí se uvolňují, jak pozorují tu drobnou postavku s míčem. Každý si tajně přeje, aby právě on byl ten další, ke komu se míč dokutálí.

Ani se nenaděje a má tři sta šedesát čtyřka svítí na obrazovce. Škoda, taky bych si zakopala... A jaké si z toho můžeme vzít poučení? Před Vánoci na poštu jediné s míčem. Proti trudomyslnosti!!

/AN

jich koncert stejně jako mazlit se s králíčkem nebo vrabčákem, to všecko je možné.

A dívejte se dál. Lidí je tam plno, všichni se usmívají, zdraví se, u sedaček a pohovek si dávají přednost, nikdo nekřičí, hlasy jsou vlídné a laskavé, můžete říkat, co chcete, nikdo se nerozčílí, nehádá se s vámi, nekritizuje váš názor, nepíše stížnosti na místní úřad. Taky tam žádný úřad, ani policie nejsou. Lež a výmysly by prý nikdo nezaslechl, vyšuměly by do nekonečna.

Nač pomyslíte, to se splní dřív, než hnete prstem. Takže zasadit si třeba kytku, něco udělá za vás, dřív než se ohnete, i když jen při tom pomyslení už jste měli motýčku v ruce.

Díra na punčoše? Je pryč v tu chvíli, co jste ji zahlédli. Utržený knoflík? Přiskočí a upoutá se sám. Naštípát dříví? Vrší se samo i s tím charakteristickým zvukem sekyrky. Vařit? Ani náhodou! Jako přijede bar s nápoji, objeví se varná deska nebo plynový sporák, jak jste sami zvyklí, a na nich už klovatá to, na co máte právě chuť. I nádobí se očistí samo. Bez Jaru. Patrně není pro toto území dost ekologický.

Po pár dnech prý vás začne pálit dobré bydlo. Ten čas je různý, podle národy. Nejdřív se začnou ošivát a chmuřit chlapi. Pak se tiše vytrácejí. To jsem zapoměla říci, pomyslení na televizi, na mobil, nefunguje, a jak vydržet bez fotbalových a hokejových utkání, že.

Návštěvníci si odchod zdůvodňují různě. Prý doma zapoměli zalít kytky. Možná zapoměli zavřít branku k sousedům, a co kdyby sousedovy slepice... A taky musí na technickou kontrolu s autem, jiný si není jist, zda zaplatil všechny účty, a pak ještě děti, co kdyby na ně babička nestačila a ony se nějak prohřešily ve škole, nebo nedej Bože chytly nějakou nemoc! A je domovní schůze, taky se nesmí zapomenout na rodičovské sdružení, na veřejné jednání městského zastupitelstva, dokonce někde na volby, ó jámine, popelnici vytáhnout k silnici... A do práce! Copak se asi děje v práci, jestlipak ten, co mne v nepřítomnosti zastupuje, něco nezvrátil?

A tak se ti věční nespokojenci, brumlařové, potízníci, s výmluvami vrátí tam, kde je prý všecko švalo a všecko stálo za houby. Pohrdnou pohádkovým rájem. Protože ona taková šťavnatá výměna názorů, zvládnutí rizik, potrápání vlastní hlavu i svaly, to život báječně okoření, že?

Až vás v roce 2020 bude mrzet každé pomyslení a budete mít chuť užít hrubou sílu nebo slovo, zkuste zajít do Vaňkovky. Co to je pro vás, vyjít si do lesů nad Ovčín! Třicet kroků, pařež, pohládit... Třeba to funguje.

Přeju vám užitečné debaty rovného s rovným, z nichž vyjdou rozumné plány, dodržení daného slova, odpovědně vykonané to, co se slíbilo, zdraví, veselou mysl i dobré přátele!

EN

NIT

„Pane faráři, prosím vás, potřeboval bych jehlu a nit!“ povídá pohřební zřízenec na našem prahu, když jsem otevřel dveře. A jak zahlédne moje rozpaky, cože bude šít, dodává: „Černou nit! Upadl mi knoflík na saku a víte jak... Já musím trochu vypadat.“

Šel napřed a já za ním seběhl dolů do kostela a vešel bočním vchodem. Taková nit je pro mne provaz, po kterém se šplhám k rozhovoru. Přinesl jsem nit v jehle. Na konci nitě uzlík. Na tváři zřízence zářil úsměv. Bylo mi jasné, že je moc rád za nit v jehle, ač si o to neřekl. Silné prsty zakončené bambulkami bříšek na špičce prstů měly co dělat, aby jehlu uchopil. Ale to už je zase kus hrlosti. A šije. Mezi dírkami v knoflíku vypráví o li-dech, co se dokážou pohádat tak, že žádný obřad není, protože jedni i druhí chtějí svou květinovou výzdobu. Naposled se mu dva vnucci pobili na place před úradovnou. Asi pro majetek z pozůstalosti.

Po prvních větách se bočním vchodem dovnitř pokoušejí vejít nějakí lidé. Jsem naučen otevřít. „Jsou to asi pozůstalí, obešli kostel a hledají vstup dovnitř!“ namítám vstřícně, protože vstřícnost je mým řemeslem. Rázný pokyn zřízence mne zastavil. „Jo, jenže vy nevíte a já taky ne, jestli jsou to ti praví!“ odmítl moje snahy černý muž. Všechny pustil až hlavním vchodem pět minut před začátkem. Cítil jsem se jako nahý ve výkladní skříni, protože celá stěna kostela do zahrady, v níž jsou dveře, je skleněná. Nemohl jsem otevřít svůj kostel. To bylo poprvé a naposled, říkal jsem si. U toho radši nebudu.

Když se trouzí lidé z pohřbu, jdou na různé strany, ale jdou stejně rozpačitě, zamlkle, zjitřeně a bolavě. Uměním není člověka pohřbit, ale smířit lidi, kteří přišli. Najít nit, která je nakonec sešije v pruhovanou jednotu. Jako nic jiného, potřebujeme teď to minimum, co nás spojuje. Jasně, že se dost často prohrává a sebesilnější nit neudrží rozdělený svět, ale za pokus to stojí. A my šijeme jen malé díry a z těch malých kousků sukna se skládá pak celý svět.

Vlastně jsem byl docela rád, když zřízenec knoflíku zakroutil krkem a pevně ovinutou nit prošíl sukem. Nakonec ji ukousl a jehlu se zbytek mi vrátil. Jdu nahoru a mám o čem přemýšlet.

Daniel Kvasnička, farář Církve bratrské
22. 9. 2019

SÁM KOLEM SVĚTA

*Kdo z nás jako malé dítě netoužil obeplout svět? **Martinovi Dolečkovi** (nar. 1984) z Letohradu se to podařilo, když 15. května 2019 v zátoce sv. Anny na karibském ostrově Martinik završil svou sóloplavbu na osmimetrové plachetnici Alya II.*

Dědeček

Martin pochází z velké rodiny a má dobrodružnou povahu v genech. Už jeho dědeček Jaroslav (1915-2006) byl velmi bystrým cestovatelem. Rád mi o tom vyprávěl. Cestoval tak, jak to dovozovala doba - velmi jednoduše, zato s očima otevřenými. V roce 1936 například podniknul na jízdním kole cestu z rodného Kyšperka/Letohradu do Hamburku. Za pět dní byl v cíli. Německo ho ohromilo vysokou materiální úrovní - špičkovou dopravní infrastrukturou, obchodní kulturou, minimální nezaměstnaností atd. Viděl ale také zemi, která se připravuje na válku. A co horší: z různých setkání s lidmi se mu postupně dostávalo poznatků, co se tam děje s Židy. Z výletu do Německa se prý vrátil o deset let starší. Díky tomu, že doma pak varoval místní Židy, jedna rodina se skutečně zachránila odchodem do Anglie. Ostatní, bohužel, nepřikládali vyprávění mladého kluka velkou váhu, a zůstali...

Dědeček měl touhu poznávat v krvi, a tak svým vnučatům od malička kupoval batůžky a podněcoval je k cestování. „Cestování je dobrodružné a poučné,“ říkával jim. Zálibně sledoval Martina, který si doma vyrobil katamarán, a toužil vyplout na něm na moře. Držel mu palce. Věřil, že jeho vnuk jednou dosáhne na svůj sen... Je přece po něm!

Martin opravdu zdědil přátelskou, otevřenou povahu, která mu v jeho cestě hodně pomohla. Už v roce 2005 podnikl na katamaránu Elis první velkou plavbu z Dolního Žlebu do Německa a Nizozemí, Belgie a skončil v přístavu Port st. Louis ve Francii. Byl bez peněz, a tak si musel vydělat na živobytí a další cestu. Místní rybáři ho vzali mezi sebe, mnohému ho naučili, a Martin jim za to jako vyučený autoelektrikář ochotně pomáhal s opravami elektrického vedení na jejich lodích. Na jaře s opravenou lodí vyplul, a v září 2006 dosáhl vysněného chorvatského pobřeží. Na Jaderském a Středozemním moři sbíral první zkušenosti. O rok později už stál s novou lodí Alya II., na které třikrát přeplul Atlantský oceán, připraven pokoušet světové oceány.

Sám na moři

Svou osamělou plavbu začal v roce 2014 na ostrově Martinik. Všude vzbuzoval zájem, uznání i pobavené úsměvy. Mnoho lidí bylo připraveno mu pomoci, a mnoho lidí to také udělalo. Martin si díky své skromnosti a pracovitosti získal řadu přátel: „Nebýt dobrých lidí, které jsem potkal, a kteří mi pomohli, nikdy bych to nedokázal.“

Na podzim 2016 uvízl kýlem na pustém australském pobřeží za Velkým bariérovým úte-

sem. Záchranný vrtulník odmítl, a na způsob, jakým by se dala Alya II. vyprostit, neměl peníze. S lodí, která se pro něj stala živou bytostí, byl deset dní sám, více jak 150 km od nejbližší civilizace, odřízly divokou buší, kde byla divoká prasata, jedovatí hadi a ve vodě mořští krokodýli a žraloci. I tak se do samospouště objektivu zubil a dělal blbiny. Vyčerpaný námořník s instinktem a urputností.

Po nespočetném množství pokusů se mu pomocí záchranného člunu podařilo dostat Alyi zpátky na vodu. Nemohl ji tam přece nechat - vždyť na ní závisí jeho život a jeho sen. Stejně se mu ale stala tato pláž nakonec osudnou. Znovu plně naložená Alya se na jedné z velkých vln tak zhoupla, že její kýl narazil tvrdě na dno, vylomil se i s podlahou, a Martin musel loď opustit. Na krku měl ochránce národního parku, v jehož území plavidlo ztroskotalo. Vydal se proto loď skrz buš hledat, aby ji zkusil zachránit po svém. K tomu mu pomohli i dva přátelé - postarší dědečci se silnými auty John a Jeff. Díky jim a ostatním okolnostem se mu to podařilo.

„Tady by to normální člověk vzdal,“ pronesl na přednášce jachtař, který seděl vedle mě. Martin je ale blázen, krásný blázen. A tak několik měsíců sháněl peníze a opravoval loď. „Cesta bez překážek nevede nikam.“ To je motto na tričkách a mikinách, které si mohli pořídit dárci za příspěví na jeho další plavbu. Do Austrálie za ním přijel bratranec, který mu měsíc pomáhal s opravami.

To, co je tady útržkovitě popsáno v jednom krátkém ústavci, je na knihu (a také bude). Za pět lety sóloplavby bylo každodenní řešení situací, často velmi dramatických, a někdy hraničních - boj s počasím a neovladatelnou lodí, která se řítí vstříc útesům, otrava rybami, omezená víza a konflikty s pořádkovými složkami, psychické vypětí, absence spánku, starost o technický stav lodí, o obživu, o peníze, neustálá pozornost a vyhodnocování podmínek, respekt k řádu přírody... A také strach. Když plul Martin na jihu Afriky kolem Mysu dobré naděje, měl strach. Velký strach. Dokonce takový, že dnes už by takovou plavbu nepodniknul. Druhou stranou mince námořní sóloplavby je to, co si romanticky představuje většina nejachtařů na prvním místě, co ale na prvním místě není - pocit absolutní svobody na širém moři a splnutí s přírodou.

V cíli

V květnu 2019 dosáhl Martin cíle své cesty. Alya II. urazila kolem světa 26.000 námořních mil, celkově však měli za sebou loď a její námořník přes 40.000 mil. Martin předvedl ojedinělý, mimořádný sportovní výkon.

Tak jako se jeho dědeček v roce 1936 vrátil z výletu do Německa starší o deset let, i Martin poznáním zestárl. To, co má za sebou ve svých 35 letech, nepozná leckdo za celý život. „Nečekal jsem, co mi to všechno dalo,“ říká, „největší bohatství nejsou turistické zajímavosti, ale lidi, které jsem potkal.“ Martin je pokorný kluk. Sám by to těžko řekl, ale co jiného je mít sen a jít za ním, znát přitom své limity, být otevřený lidem a všemu, co přichází, a vědět, že sám - úplně sám - nedokáže člověk nic...?

Dodatek

Prvním Čechem, který podnikl sóloplavbu kolem světa, byl v roce 1975 Richard Konkolski (narozen 1943) s lodí Niké I. Martin je po téměř 45 letech druhý. Koncem ledna se připravuje vydání knihy o jeho cestě. Pořádá také besedy, např. 29. ledna 2020 v Ostravě, kde bude společně s Richardem Konkolským. Více na: <http://www.martindolecek.com/>

KDO JE TO VLASTNĚ PROROK?

Prorok je vždy tak trochu divný. Někdy to může být někdo, od koho bychom už vůbec nic nečekali, snad i proto, že prorok příliš narušuje náš uspořádaný a po dlouhou dobu utvrzovaný obraz o světě. Je někým, kdo částí lidí přináší neklid a pocit ohrožení jejich statusu, ale jiným naopak svobodu a pocit, že se věci konečně hnuly a že někdo konečně řekl to, co si myslí i oni, ale neumí to tak říci, byť takoví budou zřejmě vždycky v menšině. Prorok je ohrožením stávajícího řádu. Nelze se proto divit, že Jan (Křtitel) skončil ve vězení a také že jeho i Ježíše nakonec potká podobný osud. Je těžké, aby se svěští vládcové země s někým podobným smířili, stejně jako to bylo těžké pro ty, kdo pečovali o chrám. Ostatně dnes to může být těžké i pro ty, kdo mají významné postavení v církvi.

Je-li někdo spojen s Ježíšem tak, že se Ježíšův život stane jeho osudem, zpravidla ho jen obtížně snášíme po svém boku. Ježíš je totiž vždy překvapením, vždy jiným a jinde, vždy větším než jakákoli lidská představa nebo očekávání. Proto ten, kdo mu chce připravit cestu, mu nemůže nebýt podobný ani on zkrátka nemůže nebýt jiný.

KDYŽ SE TÁTA PO 18 LETECH VRÁTIL Z KRIMINÁLU, BYL TO PRO MĚ CIZÍ ČLOVĚK

Ivan Vrána se narodil v roce 1947 v Hradci Králové jako jediné dítě svých rodičů. Otec Ivan Vrána (1914-2003) pracoval v době narození svého syna u četnictva, matka Zdeňka, rozená Michaličková, (1923-1984) byla v domácnosti.

I když Ivan prožil dětství v vesnici - v Kunvaldu u Žamberka - nebylo to idylické dětství. Právě naopak - pro Ivana asi nejhorší doba v životě. V srpnu 1949 byl totiž zatčen jeho otec, a domů se natrvalo vrátil až po osmnácti letech. Díky komunistické zlovůli prožil Ivan dětství i dospívání bez táty.

Otec – politický vězeň

Pamětníkův otec Ivan Vrána sloužil jako četník v Kunvaldu a posléze Lanšperku, kde se dočkal konce války. Při ústupu Wehrmachtu byl i s několika kolegy zajištěn jako rukojmí. Ještě v roce 1945 bylo četnictvo změněno na „Sbor národní bezpečnosti“ a v roce 1946 byl Ivan Vrána přeložen do Hradce Králové. Těsně před únorem 1948 měl být povýšen do důstojnické hodnosti, ale místo toho byl mezi prvními třemi „vyakčňnými“. 29. srpna 1949 byl zatčen a 8. července 1950 se v Praze na Státním soudu konalo přelíčení. Skupina převážně Hradečáků, ve které byl souzen, byla propojena se skupinou dr. Milady Horákové, čímž byly všem zvýšeny sazby. Soud byl pečlivě zorganizovaný monstrproces. „Na střeších soudní budovy byly hlídky s kulomety a kolem budovy projížděla obrněná vozidla armády. Rodinní příslušníci, pokud se tam dostali, byli umístěni zcela vzadu, a nad nimi na galerii v modrých košilích svazáci a vybraní členové milície a dělníků ze Škodovky. Obecenstvo z plných plic skandovalo: ‚Oběste je!‘“ uvádí Ivan Vrána st. v knize ‚Osudy politických vězňů okresu Ústí nad Orlicí 1948-1989‘. Byl odsouzen za spoluvinu na zločin velezrady k 18 letům těžkého žaláře, 20.000 Kčs pokuty, konfiskaci celého jmění a ztrátě čestných práv občan-

Jan byl prorokem z pomezí Starého a Nového zákona. Jelikož židovství je náboženstvím archetypálním, novozákonní zvěst bude vždy v nebezpečí znovu upadnout do staré představy o vztahu založeném na strachu mezi člověkem a Bohem, jemuž je třeba se klanět a usmířovat jej za spáchané hříchy. Je nám proto i dnes třeba proroků, kteří budou znovu a znovu připomínat primát lásky nad zákonem a spirituality nad náboženstvím.

Je nám třeba svědků, jimiž mohou být umělci, lidé, kteří jezdí pracovat do uprchlických táborů, novináři ve válečných zónách, maminky ztrácející životy pro své děti, tátové vytvářející životy jejich matky. Je nám třeba všech těch vítězů nad vlastním sobectvím – maličkých na této zemi, ale velikých v království nebeském.

Ladislav Heryán

ských. Trest vykonával v uranových dolech na Jáchymovsku a Příbramsku, konkrétně v táborech Bratrství, Rovnost, Vojna, Propkop, Bytíz, a ve věznicích Leopoldov. Co bylo příčinou jeho odsouzení? „Táta byl členem národně-socialistické strany, a v rámci předvolebního boje měl údajně seznámit nějaké dva příslušníky té strany, což bylo později dáno do souvislosti s protistátní činností,“ uvádí jeho syn.

Hned po procesu vystěhovali Zdeňku Vránou s dvouletým synem z hradeckého bytu. Přidělili jim chalupu kdesi na Zdobnici, ale tam nešli. „Máma se nastěhovala ke své matce do Kunvaldu, kde jsem prožil mládí.“ Maminka pracovala s babičkou v jejich hospodářství, a když s kolektivizací zemědělství o vše přišli, dělala v textilní továrně Mosilana Žamberk.“

Těžká doba na základní škole

Malý Ivan nastoupil v roce 1954 do školy v Kunvaldu. „Ve škole do nás vtloukali úspěchy budování socialismu, pěli jsme budovatelské písně, slavili politická výročí; a my jsme s matkou jezdili za otcem do kriminálu. Padesátá léta byla nejhorší doba. Jednou ve třídě ředitel mluvil o reakci. Já ani nevěděl, co to znamená. A on řekl: ‚Vrána, vstaň! Děti, podívejte se na dítě reakcionáře!‘ Já tam byl jak opička. Vůbec jsem tomu nerozuměl. Připadal jsem si jako vrah.“ Někteří učitelé byli slušní, jiní naopak. „Když se stala nějaká lumpárna, někteří z kantorů se snažili ještě si přisádit. Já byl obvykle potrestaný, ostatní se vysmekli. Ze začátku mi to vadilo, ale pak jsem si zvykl, a dával jsem si pozor; abych se k něčemu nenamotal.“

V 60. letech byl vyhlášen konec úspěšného budování socialismu, a Ivana Vránu propustili v roce 1960 na amnestii podmíněně z kriminálu. Jeho synovi bylo 13 let. Konečně se mohli dva lidé jedné krve začít poznávat. Měli na sebe ale pouhý jeden rok, a to je na sblížení dvou lidí, kteří se vlastně vůbec neznali, málo. Ivan svého otce pamtaval jen z návštěv vězení na Příbramsku, Jáchymovsku a v Leopoldově. „Viděl jsem nějakou osobu. Táta se snažil se mnou bavit, ale já byl malý kluk, asi jsem spíš jen nechápal koukal... Osobní kontakt nebyl možný, jen přes sklo, a máma se s tátou bavila přes mřížku. U toho seděl z každé strany bachař. Hlíдали, o čem se mluví. Návštěva trvala půl hodiny, a jeli jsme zpátky. Trochu jsem ho poznal až v roce 1960, když ho pustili domů

- to je moje první normální vzpomínka na tátu - šel od autobusu, máma mu šla naproti a u autobusu se objali.“

Ivan Vrána starší pracoval po propuštění z vězení na pile v Žamberku. „Táta byl jeden z mladších vězňů, které v roce 1960 propustili, ostatní byli starší lidé. Soudruzi potřebovali lidi zastrašit. A protože táta byl ve svém okolí dost známá osobnost, vytipovali si ho místní soudruzi, kteří měli na našich osudech velký podíl.“ V roce 1961, v době Kubánské krize a stavby Berlínské zdi, jednou nepřišel z práce domů. Znovu ho zatkl. „Někde prý nakládali na nádraží prkna, a kolem nich projel vlak, na kterém vezli tanky. Když vlak projel, táta se údajně těch chlapů v práci zeptal, kolik bylo těch tanků? Chlapi samozřejmě nevěděli. On řekl, že osm, a že by byli špatní špioni, když to neví.“ Za to a za

neúčast na manifestaci na podporu válčící Kuby ho na Okresním soudu v Ústí nad Orlicí v prosinci 1961 odsoudili za pobuřování proti republice. Dostal dva roky odnětí svobody a zbytek amnestovaného trestu, takže dalších devět let. Ocitl se znovu na Bytízu.

Dobu na základní škole dnes už pamětník hodnotí se shovívavostí, odpuštěním a údivem, že tehdy všemu odolal. Pro malé dítě, které muselo čelit psychickému nátlaku,

to byla doba velmi krutá. Těžká zkouška Ivana čekala v deváté třídě, když končil základní školu. „Chtěl jsem jít na průmyslovku, ale ředitel řekl, že mi nepodepíše přihlášku.“ Do školy svolali komisi, která měla Ivana přesvědčit, aby podepsal vstup do zemědělského učiliště. „Byl tam ředitel, předseda místní KSČ, tajemník MNV, předseda JZD, zootechnik. Plno lidí do mě hučelo, abych to podepsal. Nevím, kde se to ve mně tehdy vzalo - řekl jsem, že si to rozmyslím, a porádím se doma s mámou. Oni souhlasili, a že to musím hned ráno nahlásit řediteli. Já jsem samozřejmě řekl, že to nepodepíšu.“ Svolali tedy další komisi, ale ani ta Ivana nepřesvědčila. „Já byl zatvrzelý... Pak mě přesvědčovali, abych se šel vyučit na zedníka. Podepat sem odmítl. A šel jsem do učení do Naftových motorů v Plotšti.“ Dva roky se učil v Jablonci nad Nisou a rok v Hradci Králové. V řediteli učiliště našel Ivan podporu. „Viděl, že mám dobré vysvědčení, tak mi nabídl, jestli se nechci vyučit dřevomodelářem. Já nevěděl, co to je, ale souhlasil jsem, a tohle řemeslo mě dost bavilo.“ Po ukončení výuky se v roce 1966 přihlásil do Rychnova nad Kněžnou na strojní průmyslovku, kterou ukončil v roce 1970. Otec už byl doma z kriminálu - v roce 1968 byl propuštěn na amnestii - a podnítil svého syna ke studiu na vysoké škole. Rodina Vránova byla tedy konečně pohromadě. Vztahy v rodině byly po letech, kdy spolu nemohli normálně žít, narušené. „Táta byl pro mě napůl cizí člověk.“ Sžívali se pomalu a postupně. Osmnáct let života jim už nikdo vrátit nemohl.

V letech 1970-1976 studoval Ivan Vrána strojní fakultu ČVUT v Praze. Nikde ve škole pak už neměl potíže, které by souvisely s jeho původem. Přičítá to faktu, že odchodem z místa bydliště utekl z dosahu místním komunistickým činovníkům a přísluhovačům.

Jak utekl vojně

Když Ivan končil VŠ, měl ze zdravotních důvodů o rok posunutou vojenskou přípravu. Absolventi vojenské katedry chodili tenkrát na vojnu jen na jeden rok, a Ivan končil Vojenskou katedru současně se školou. „Byl jsem zrovna u obhajob závěrečné práce na VŠ. Když jsem čekal, že nastoupím k obhajobě, vyběhl proděkan Černý, vzal si mě do své kanceláře, a ukázal mi prohlášení, ve kterém se zavazuju, že se nezúčastním závěrečného soustředění vojenské katedry. Jinak prý mě nepustí k obhajobám. Já se lekl, škola byla pro mě důležitá. Nevěděl jsem, jestli mi dají další odklad, a co dělat? Tak jsem to podepsal.“ Ivanovi to ale nedalo, a šel v Praze na Vojenskou správu, kde náčelníkovi vysvětlil, co se mu stalo, a ptal se, co s tím má dělat? „Náčelník mi řekl, že to je divný, a že v tohlehle prsty nemají. Prý asi soudruzi v okrese Ústí nad Orlicí na mně intenzivně pracují. Poradil mi, ať si dám žádost o zařazení do náhradních záloh.“ Ivan to udělal podle doporučení, odevzdal branecký průkaz, a na vojnu už ho nikdo nepozval. „Úplně jsem se vyhnul vojně! Asi bych jim rozvrátil Varšavskou smlouvu...“

Ivan Vrána se oženil ještě za dob studií, v roce 1974. Manželka Jolana (1955-2003) pocházela z umělecké rodiny malířů a restaurátorů. Seznámili se v Kunvaldu, kde měli chalupu. V letech 1975, 1976 a 1979 se jim narodily tři děti. Jolana Vránová pracovala jako účetní v Masokombinátu Písnice. Tam šla proto, že podnik nabízel školku pro děti. „My jsme se neúčastnili doplňovacích voleb, tak nám v místě nevzali děti do školky. Tehdy zemřel nějaký soudruh, a musel se volit v doplňkových volbách jiný, jenže my jsme na to zapomněli. Přišli k nám a říkali, že kvůli tomu, že jsme nebyli u voleb, nám nevezmou děti do školky. Tak manželka odešla do Masokombinátu Písnice, kde k práci nabízeli i školku pro děti.“ Jolana pak pracovala v kulturní sféře. Ivan dělal dva roky v Elitexu Hnátnice, a aby získali byt, odešli do Prahy. V některých podnicích byly vypsány kvóty na byty pro pracující z východních Čech. „Podepsal jsem závazek na deset let v Technometře Radotín, takže mi přidělili byt. Místní čekali na byt dlouhá léta, a kvůli venkováním třeba byt nedostali, tak mi to dávali najevo.“ V Praze byl téměř do důchodu - pracoval v Tesařských konstrukcích Armatobeton a v Ústavu jaderných paliv na Zbraslavi. „Dělníci byli dřív lépe placení, než dnes. Tehdy se plat těch nejlepších pohyboval kolem 7-8 tisíc korun měsíčně, my technici jsme nebyli ani na polovině. Např. 2.800 Kčs byl slušně placený technik, a kdo měl přes 3 tisíce, už musel dělat nějakou vedoucí funkci.“

TA JEDINÁ JE PANÍ - CHUDOBA

Charles Peguy

AŽ DĚLÁME, CO DĚLÁME, ať děláme, jak umíme, budou vždy rychlejší než my, vždycky zможou víc než my, budou mít nad námi vrch. Stačí jen škrtnout a statek hoří. Ale stavíš ho, stavět jsi ho musel léta. Není to těžké, není to zlé. Potřebuješ měsíce a měsíce, potřebuješ práci a práci, aby dozrála žeň. A jen škrtnutí stačí, aby shořela žeň. Trvá to léta a léta, než doroste člověk; aby se uživil, musí mít chleba a chléb, stojí to práci a práci a stojí to všeliké práce, práce všeho druhu. A stačí jediná rána a zabít je člověk. Jediná rána šavlí a hotovo. Aby byl vychován řádný křesťan, pluh musí pracovat dvacet let. Aby byl pochován křesťan, stačí šavlí pracovat minutu. Je to pořád stejné. Je v podstatě pluhu - pracovat dvacet let. Je v podstatě šavle - pracovat jednu minutu; a pořídit tím víc; být silnější. Skoncovat s tím. My tedy budeme vždy ti slabší. A vždycky my budeme pomalejší, vždy pořídíme méně. Jsme seskupení stavějících. Oni jsou seskupení

Byli jsme takoví poskoci těch dělníků. Dnes jsou dělníci společensky postavení jinak, ale dřív to byla elita.“

Závěr

Osmnáct let v kriminále v nejtěžších podmínkách uranových dolů a nejtěžšího vězení v Leopoldově. „Jsem na tátu hrdý, že se nenechal zlomit. On přežil díky tomu, že byl prvorepublikový četník. Byl tvrdá nátura. Měl v sobě vojenský režim, byl odolný a zdatný. Jiné lidi to zdravotně složilo. On bral vězení jako voják, který jde do boje, nasazuje svůj život, a musí přežít. Tak si to vysvětluju... Matka na tom ale byla daleko hůř...“

Osmnáct let bez táty. Když člověk zažije takovou nespravedlnost, navíc jako dítě, je v něm hluboko zapsaná. Jak se Ivan Vrána vyrovnal s pocitem nespravedlnosti a výčitkami? „Vyrovnával jsem se s tím obtížně a postupně. Je důležité lidi nesoudit, a nedělit na černé a bílé. Lidé nejsou černobílí. I mezi komunisty byli slušní lidé, a naopak mezi lidmi, kteří se tvářili jako odpůrci komunistického režimu, byli donašeči. Je to věc režimu. Za normálního režimu lidé chodí do práce a normálně žijí. Ale díky tomu režimu, ve kterém jsme vyrostli, se lidé z různých důvodů všelijak kroutili, snažili se zavděčit nebo podlézt. To je zase věc charakteru každého člověka. Každý se s tím musí srovnat sám v sobě, jestli škodil nebo neškodil.“

Za důležité považuje Ivan Vrána, aby se mladí lidé vzdělávali, zajímali o historii a chodili k volbám. „Je důležité žít v pravdě. Každý se dopustil chyb, ale klíčkovat a lhát - to se stejně obrátí proti člověku, který to dělá. Důležité je žít v pravdě - aby se člověk nemusel stydět podívat se každému do očí.“

(text byl zpracován pro www.pametnaroda.cz)

/M

bourajících. Jsme seskupení pluhu. Oni jsou seskupení šavle. Vždycky budeme my poraženi. Vždycky oni nad námi zvítězí, budou mít nad námi vrch.

Je to stále totéž, pře je nerovná. Válka vede válku proti míru. A mír samozřejmě nevede válku proti válce. Mír a pokoj dávají pokoj válce. Mír bývá zabíjen válkou. A válka nebývá zabíjena mírem. Nebyla-li zabita mírem Božím, mírem Ježíše Krista, jakpak by mohla být zabita mírem lidí?

Potřebuješ méně síly, abys srazil souseďa, než abys srazil dub. Méně potu stojí, je snadnější být vojákem než být rolníkem. Je snadnější, je příjemnější, jak se zdá, aspoň se to tak povidá, zdálo by se prý, že je příjemnější být katem než být obětí. Ale přece jen je zvláštní fakt, a je to velká zkouška, je to velká známka Boží dobroty, že přitom vždycky zůstává právě tolik rolníků jako vojáků, právě tolik mučedníků jako katů; právě tolik rolníků, kolik je potřeba, právě tolik mučedníků, tolik obětí, kolik je potřeba; vždycky stejně jedněch i druhých; je to jedna z největších zkoušek o Boží přítomnosti mezi námi, že je marná každá námaha, aby se tak řeklo, že dělej co dělej, aby jistá řemesla byla zne-možněna, dělej co dělej, na odstrašenou před jistými řemesly, přece jen jich vždycky právě tolik provozuje ta řemesla, právě tolik, aby svět krácel vpřed. A že nemůžeš zastrašit rolníky a že nemůžeš zastrašit oběti a mučedníky. A že vojáci se unaví dřív než rolníci a že kati se unaví dřív než oběti a mučedníci.

Zdá se, mohlo by se zdát, že je výhodnější stát na místě kata než na místě oběti, na místě kata než na místě mučedníka. Ale musíte vědět, že právě to je obrovský blud.

pokračování ze str. 5

PRAVDĚ ŽEN JE NUNÉ NASLOUCHAT

Jak učíte sexuální výchovu, aniž byste žila pohlavním životem?

Vždycky jsem si myslela, že je to Boží milost. Někteří jsou povoláni k svátostnému celibátu, jiní ne. V modlitbě a řeholním životě nacházím posilu. A konečně, jistota v sebe samu i schopnost hovořit o sexualitě pochází od mého dědečka. Byl velmi vtipný a svobodný, když došlo na toto téma!

Vy sama působíte před biskupy velmi svobodně. Odkud se bere Vaše smělost?

Myslím, že částečně je to dáno mým „backgroundem“. V mé nigerijské tradici yoruba dochází člověk respektu na základě svého věku, nikoliv pohlaví. Jakmile potkáte u Yorubas staršího člověka, ukloníte se nebo pokleknete, nezáleží, zda je to muž nebo žena. Pokud například mě potká mladší kněz, biskup nebo řeholnice, každý z nich mě uctivě pozdraví, protože jsem starší. A potom, jsem druhá z jedenácti dětí, a první dcera. Moje matka nám vždycky říkala, že pokud se objeví sebemenší problém, nikdo nemá

právo nás nerespektovat nebo se k nám chovat špatně. „Pokud Vás chce někdo zneužít, musíte se bránit a postavit se mu.“ Já jsem byla neschopna jakékoliv konfrontace. Byla jsem příliš jemná, příliš stydlivá. Matka se vždycky divila, že jí vůbec nejsem podobná. (směje se)

Byla silná žena?

Velmi silná! (směje se) Bez přestání opakovala: „Nevím, odkud jsi přišla, nejsi moje dítě. Když na Tebe někdo zaútočí, braň se a postav se, nezůstávej ticho, ale jasně promluv!“

Kde ke své povaze přišla ona?

Chodila na školu v Lagosu, kterou vedly naše sestry ze Společenství sv. Dítěte Ježíše. Vyprávěla nám, že řeholnice je vedly, aby si vážily samy sebe jako žen. Povzbuzovaly je, aby se ve společnosti projevovaly, aby rozvinuly svůj velký potenciál, aby se nenechávaly uzavírat do kategorií, ale věřily, že je vše možné.

A jak jste Vy překonala svou stydlivost a projevila se?

Po pravdě řečeno, vyrůstala jsem mezi starším bratrem a mladší sestrou, kteří jsou oba velmi průbojní. Pořád mluvili a já poslouchala, sledovala jsem je s obdivem. Nedostala jsem příliš prostoru, abych se sama vyjádřila. Ale jakmile jsem opustila rodný dům, našla jsem své místo. Naučila jsem se mluvit beze strachu.

Právě v tomto momentu jste cítila, že se stáváte dospělou?

Ano. Ve chvíli, kdy jsem ve 22 letech odešla z domu, abych se stala řeholnicí. Tehdy jsem cítila, že jsem se stala dospělou. Vyrůstala jsem v obrovském Lagosu a setkala se s mnoha různými lidmi, nicméně skutečnost noviciátu v cizí zemi se sestrami z USA, Irsko, Anglie, Ghany mi otevřela oči pro porozumění jiným kulturám a jejich uznání. Nesmírně jsme se díky svým kulturním rozdílům obohatily.

Nikdy jste nepsala o svatbě a dětech?

Vlastně ne. Občas na to myslím. Nicméně jako druhá z jedenácti dětí jsem se starala o mnoho bratrů a sester, to mi moc nechybí. Pečovala jsem o ostatní miminka. Vyprávěli mi, že když mě jako dítě nemohli najít, stálo hledat novorozeně. Fascinovaly mě ruce miminka. Matka byla proto překvapená, když jsem jí řekla, že chci odejít k sestram. Mohla jsem ale prožívat své mateřství ve vztahu ke studentům, které jsem učila a s nimiž pracuji ve školách a farnostech.

Neměla jste dojem, že se řeholním životem vzdáváte části svého ženství?

Ne, řeholnice pro mě ztělesňovaly to, co znamená být ženou v církvi, vyslovit pravdu s důvěrou! Braly svou roli vážně: vyučovaly, někdy i v seminářích, poskytovaly první pomoc, duchovně lidi doprovázely... dnes v tom pokračujeme. Doprovázíme lidi v mnoha oblastech a pomáháme jim rozvíjet svou víru i lidskost. Kdekoliv jsme, tam se snažíme mužům, ženám, dětem dodávat naději. Učíme je, že mají ve společnosti své místo, které mají zaujmout. Že mají být

smělí, jak říkala naše zakladatelka: „Nikdy nevíme, čeho jsme schopni, dokud to nezkusíme.“

A jak byste popsala své místo ženy v církvi?

Pomáhám ženám objevit to, k čemu je volá Bůh. Neřekla bych, že se jedná o emancipaci, spíš o cestu zodpovědnosti. Často zažíváme jako ženy nepřátelství ze strany ostatních, včetně žen samých, což je vlastně zvláštní. Mnozí si myslí, že usilujeme o svěcení žen,

protože bojujeme za to, aby ženy vzaly vážně svou zodpovědnost ke společnosti i k církvi a byly uznávány. Vzpomínám si na skupinu nigerijských katolíček, které nás odmítly přijmout. Nechácala jsem proč. Postupně pochopily, že mluvíme o podobných věcech... Měly strach, že brojíme proti biskupům, proti kněžím. Zdá se mi důležité, aby ženy znaly svou roli v církvi a na místo schovávání přijaly zodpovědnost.

Neboť pro Vás nejsou ženy v církvi dostatečně uznávány?

Jsou, ale jen v určitých oblastech. Postupně se to mění. V některých diecích však bohužel biskupové i kněží podezírají řeholnice ze soupeření, což je nesmírně demotivující, zraňující a ponižující... Občas se cítíme být podezřívány, že chceme převzít moc. Přitom jsme tady na zemi, abych spolupracovaly s církevními autoritami pro Boží království. Nejsme jejich soupeřky, ale spolupracovnice. Například naše kongregace byla založena, aby vzdělávala všechny lidi. Formovaly jsme mnoho žen v Evropě, Americe a Africe. Pokud děláme skutečně to, k čemu jsme určeny, s nikým nesoupeříme. Jen vedeme k zodpovědnosti ty, které formujeme, to je skutečnou prioritou. Stát se tím, pro co nás Bůh stvořil.

Proč se podle Vašeho názoru muži bojí, že jim ženy vezmou moc?

Pracovala jsem dříve v jedné farnosti poblíž školy. Nebylo tam dost kněží, tak jsem vedla nedělní bohoslužbu. Podle církevních pravidel káže kněz. Ale já jsem vyzvala přítomné, aby sdíleli, čím je dnešní čtení inspirující, potom jsem to shrnula a přidala svou reflexi. To bylo v čase homilie. Když jsem hledala kněze, vedoucí pastorační rady farnosti mi řekl: „Pokračujme radši v našich sdíleních.“ Líbil se mu totiž způsob, jakým byli přítom-

ní schopni se otevřít. Většina kněží by se to neodvážila udělat, protože se drží církevních pravidel. Takže ano, určitým způsobem jsou ženy svobodnější.

Vlastně říkáte, že by bylo třeba, aby církve nelpěla tolik na učení magisteria, ale aby více naslouchala...

Papež František dělá výborně obojí. Od svého nástupu nám klade důležité otázky. Líbí se mi způsob, jakým se táže a povzbuzuje nás k hlubším zamyšlením. Nedává nám odpovědi, ale pokládá závažné otázky! Myslím, že pokud by Ježíš dnes přišel na zem, ptal by se stejně, možná by šel ještě dál. V otázce homosexuálů, znovusezdání rozvedených, všech, kteří nemají přístup ke svátostem. Papež se nás ptal, co bychom udělali pro ně a s nimi. Přiznávám, že mě často zasáhne Ježíšova řeč k farizeům, kterým říká, že nakládají lidem na ramena těžká břemena, ale sami se jich nechťejí dotknout ani prstem (Mt 23,1-4). Doufám, že budeme těmto otázkám naslouchat. Rozpozná v nás Ježíš svou církev, když dnes přijde? Bylo by také dobré naslouchat konkrétním papežovým krokům, kterými nás také vyučuje. Například skutečnost, že jmenoval do kurie několik žen. Uvažte sami; ženy tvoří 80 % všech zasvěcených na celém světě a až postupem času začaly být zvány na výroční setkávání Kongregace pro instituty zasvěceného života, což je orgán, jenž pečuje o řeholníky a řeholnice po celém světě, především však o kněze, až potom o několik málo řeholnic. Před několika měsíci bylo šest žen jmenováno do této vatikánské kongregace. To je posun! Ženy přemýšlejí jinak než muži. Zcela jinak. A především se to ukazuje, když hovoříme o klerikalismu. Zažila jsem to. Je nezbytné brát dnes ještě víc v úvahu ženský pohled na vedení církve.

Při svých návštěvách Vatikánu jsem si uvědomil, že jestliže Bůh stvořil člověka ke svému obrazu jako „muže a ženu,“ tak se převážně mužská špička církevní hierarchie takovému obrazu podobá velmi málo. To se musí zákonitě projevit ve způsobu, jakým na sebe církev nahlíží...

Stále bojuji s obrazem, k němuž odkazují vatikánské průvodce. Když není nutné, abych byla ve Vatikánu fyzicky, preferuji přenos v televizi. Předně protože vidím lépe. A potom protože zkrátka nemám na to, abych hodiny čekala, až zahlédnu řady přicházejících mužů, přestože vím, že to je součástí liturgických pravidel... Ale pro některé muže je náročné pochopit, o čem mluvím, o čem hovoří ostatní ženy nebo porozumět prostředí, z něhož vycházejí. Uklidňuji mě slova papeže Františka: „Musíme začlenit ženy, neboť svět bez ženského vedení, jejich rad a vize se nemůže vyvíjet.“ Neztrácím naději, ale bude to ještě nějakou dobu trvat. Pevně věřím v církev Ježíše Krista, respektuji církevní hierarchii, jsem hrdá, že mohu být řeholnicí v srdci církve. Nicméně je potřeba mnoha změn, a já se modlím, abych je viděla ještě za svého života! Ve skutečnosti se mnohé

už proměňuje. Zprv nás 10 řeholnic bylo pozváno k účasti na vyvrcholení únorového setkání k ochraně nezletilých a já jsem mohla promluvit přede všemi, což bylo poprvé, kdy jsem měla příležitost vyjádřit se před tak velkým shromážděním.

Existuje nějaký zvláštní způsob, jakým mohou ženy vykonávat moc v církvi? Vy sama máte v rukou určitou moc, ne?

Nevykonávala jsem žádnou moc, ale hledala jsem cesty, jak druhé přivést k zodpovědnosti, a spolupracovala jsem se svými sestrami. Mezi lety 1986 a 1998 jsem sice fungovala ve vedoucí pozici, ale v dalších dvanácti letech jsem se vrátila do terénu. Co se týče zvláštního způsobu, jakým ženy v církvi vykonávají moc, zdá se mi, že vše záleží v našem chápání toho, kdo je Bůh, kudy nás vede a co po nás žádá. Občas je snazší zareagovat na momentální situaci než na ni odpovědět s láskou a soucitem. My jako ženy jsme nadány milovat se soucitem a důstojností.

Ženy mohou být ale také v zajetí klerikalismu...

Samozřejmě. Z toho důvodu si v žádném případě nenárokují kněžskou službu! Naopak volám po kněžství, které dal Ježíš všem pokřtěným! Setkala jsem se s ženami jiných konfesí, které zastávají kněžskou nebo biskupskou službu, ale přitom jen hledají čestné tituly a nechávají se nazývat Její Milost nebo Její Svatost! (směje se) Ano, samozřejmě existuje mnoho různých způsobů, jakými ženy v církvi projevují svou autoritu, ale je potřeba v tom neustávat, protože přece všichni můžeme přinést mnohem víc než jen to, co vyjadřuje titul „arcibiskup“ nebo „generální představená“. Jádro spočívá v tom, co neseme jako osoby, co sdílíme s druhými.

Paradoxní; říkáte, že můžete nabídnout mnohem víc než titul, přesto bez titulu Vás ve Vatikánu nepřijmou. Zjevně je tedy nějaká forma uznání nezbytná...

Ano, avšak jelikož je tento model tak silně zakořeněn a my jej chceme na druhé straně změnit, nelze lpět na jednom, či druhém, je třeba hledat třetí cestu. Potřebujeme novou instanci, k jejímuž fungování se může přidat kdokoli a jež tak uzná každého jen na základě jeho participace. Pokud jsem já, Veronica Openibo, pověřena ochranou nezletilých v církvi, budu mluvit svým jménem, nebo za mě bude mluvit biskup nebo kardinál? Ženy musí mít stejný prostor k vyjádření jako muži. Neboť jestliže dáte někomu zodpovědnost, je třeba mu dát příležitost, aby promluvil, a tak své poslání stvrzoval. Nemůže za něj hovořit někdo jiný. Ženy musí mluvit svým jménem a volit ve svém vlastním jménu. Musí vyslovit svou vlastní pravdu. Právdě mužů musí být nasloucháno, musí být respektována. U žen je tomu stejně.

IVAN MEDEK, ŠLECHTIC DUCHA Karel Hviždala

„Vždycky jsem si myslel a myslím si pořád, že statečnost je základní mužskou, ale vlastně i ženskou ctností. Myslím si to, i když to slovo samotné mizí ze slovníku. Není samo. Stejně tak jsou na tom slova kázeň, povinnost, čest, obětavost.“

To jsou slova Ivana Medka.

On ale nejen tak mluvil, ale i tak vypadal: jako pevný a rovný chlap, který žádné lži nikdy neustoupí.

Soupeři to o něm věděli, a proto mu většinou raději ustupovali z cesty, nebo je doháněl k zuřivosti. Připadal mi od první chvíle, kdy jsem ho v exilu poznal, jako člověk, ve kterém přežívá duch masarykovské první republiky, kam díky své rodině doopravdy patřil.

Ivan Medek byl původním povoláním muzikolog, po Chartě 77 byl donucen k emigraci a většina lidí se s ním seznámila až v době normalizace. Žil totiž ve Vídni a byl stálým spolupracovníkem nejen Svobodné Evropy, ale i Hlasu Ameriky a řady dalších česky vysílajících stanic. Udržoval spojení s českým disentem, ke kterému patřil, a byl proto vždy velmi dobře informován.

O jeho symbolické roli, která tvořila spojnici mezi první republikou a časem po roce 1989, věděl i Václav Havel, a proto ho v roce 1993, když si budoval svou druhou hradní kancelář, pozval do svého týmu: nejprve tam pracoval jako vedoucí odboru vnitřní politiky a pak od roku 1996 až do roku 1998 jako kancléř. Úřad opustil, když se nedohodl s druhou ženou Václava Havla Dagmar Veškrnovou.

Jeho pevnou náturu vystihla dost přesně i StB. V jeho slozce se můžeme dočíst:

„Zábranou, která nedává předpoklady k okamžitému zapojení Ivana Medka do naší práce, jest jeho povaha a charakterové rysy. Ivan Medek se jeví jako nesmlouvavě přímý, upřímný a v tomto směru i přísný vůči sobě, jest hluboce myšlenkově založen a vývojově zatížen katolicismem.“

Ivan Medek se narodil 13. července 1925 v Praze. Otec jeho matky byl malíř Antonín Slaviček, který se roku 1910 zastřelil. Po jeho smrti si Medkova babička vzala malíře Herberta Masaryka, syna T. G. Masaryka. Jejich dcery Anna a Herberta se tak staly Medkovými tetami.

Ivanův otec, básník Rudolf Medek, v roce 1916 dezertoval z rakouské armády a vrátil se do vlasti jako jeden z důstojníků Československých legií. Byl povýšen na generála a až do vypuknutí války pracoval jako ředitel Památníku odboje. Ivanův mladší bratr Mikuláš Medek byl jedním z nejvýznačnějších českých malířů a nikdy nepodleh ideologickým tla-

kům: jeho tvorba zůstala i v nejtěžších dobách zcela svěbytná, spirituální a originální.

Přesto, že Ivan Medek působil jako relikv stá- ré občiny, měl i velký smysl pro humor: když jsem s ním seděl krátce před smrtí u jednoho stolu na Amálii, diskusním večeru, které pořádával Václav Havel, Bořek Šípek mu nabízel na cestu domů láhev vína Chateauf du Pape, odmítl to se slovy: „Děkuji, teď už potřebuji jen teplé pyžamo, aby mi nebylo v hrobě zima.“ Zemřel před deseti lety, 6. ledna 2010 v Praze.

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTCÍCH

neděle 12.1. Ponoření Ježíše do Jordánu

8 h.	Lukavice	Iz 42,1-4.6-7	Ž 29
9	Mistrovice	Sk 10,34-38	
9.30	Orlice	Mt 3,13-17	

sobota 18.1. 18 h. Letohrad

neděle 19.1. 2. v mezidobí

8 h.	Lukavice	Iz 49,3.5-6	Ž 40
9.30	Orlice	1 Kor 1,1-3	J 1,29-34

sobota 25.1. 18 h. Letohrad

neděle 26.1. 3. v mezidobí

8 h	Lukavice	Iz 8,23b-9,3	Ž 27
9	Mistrovice	1 Kor 1,10-13.17	
9.30	Orlice	Mt 4,12-23	

sobota 1.2. 18 h. Letohrad

neděle 2.2. Svátek Uvedení Pána do chrámu

8 h.	Lukavice	Mal 3,1-4	Ž 24
9	Mistrovice	Žid 2,14-18	
9.30	Orlice	L 2, 22-40	

sobota 8.2. 18 h. Letohrad

neděle 9.2. 5. v mezidobí

8 h.	Lukavice	Gn 2,7-9. 3,1-7	
9	Mistrovice	Ž 51	Řím 5,12-19
9.30	Orlice	Mt 4,1-11	

sobota 15.2. 18 h. Letohrad

neděle 16.2. 6. v mezidobí

8 h.	Lukavice	Sir 15,16-21	Ž 118
9	Mistrovice	1 Kor 2,6-10	
9.30	Orlice	Mt 5,17-37	

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: BarBar Design, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741